

Заєць і ведмідь

Іван Франко

Був собі в одному лісі дужий та лютий Ведмідь. Піде було по лісі й душить та роздирає все, що потрапить: одного з'їсть, а десятеро й так покине, тільки дарма життя збавить. Ліс був великий, і звірини в нім було багато, та проте страх напав на всіх. Адже ж так і року не мине, а в цілім лісі душі живої не лишиться, коли Бурмило так господарюватиме. Радили раду і присудили звірі так. Вислали до Ведмедя посланців і звеліли йому сказати:

— Вельможний наш пане Ведмедю! Нащо ти з нас знущаєшся? Одного з'їси, а десятюх зі злості роздереш і покинеш? Адже так за рік то й душі живої в лісі не стане. Краще ти ось що зроби. Сиди собі спокійно в своєму барлозі, а ми тобі будемо щодня присилати одного з нас, щоби ти його з'їв.

Вислухав це Ведмідь та й каже:

— Добре! Але пам'ятайте собі, як мене хоч одного дня обдурите, то я вас усіх пороздираю.

Від того дня почали звірі день у день посилати Ведмедеві одного з-поміж себе на обід. Почали кидати жереб: кому випаде, той мусить іти до Ведмедя і датися йому з'їсти.

Одного дня випало йти Зайцеві. Перелякався бідний Заєць, та що було робити? І не заперечував, тільки випросив собі годинку часу, щоб з жінкою й діточками попрощатися. Та поки там жінку знайшов, поки всю сім'ю скликав, поки попрощалися, та наплакалися, та наобіймалися, то вже сонце з полудня звернуло. Врешті прийшлося

Зайцеві рушати в дорогу. Йде бідолаха до Ведмежого барлогу. Та не думайте, що йде заячим кроком-скоком, що біжить вітрові наздогін! Гай, гай, тепер бідному Зайцеві не до скоків. Іде, нога поза ногу, та все рясні сльози втирає, та зітхає так, що аж лісом луна йде. Аж ось бачить, серед лісу криниця кам'яна, оцямрована, а внизу вода глибоко. Став Заєць над цяриною, заглядає вниз, а в нього сльози тільки кап-кап у воду. Та побачивши в воді своє обличчя, став придивлятися уважно і враз повеселів, аж підскочив з радості. В його голові блиснула щаслива думка, як би йому й самому від смерті врятуватися і всіх звірів позбавити від цього лютого та безумного Ведмеда. І вже не плачучи й не зітхаючи, а щодуху біжачи, він поспішив до Ведмежого барлогу.

Було вже надвечір. Ведмідь весь день сидів у своєму барлозі та ждав, коли звірі пришлють йому когось на обід. Ждав і не міг нікого діждатися. Голод почав йому докучати, й разом з голодом почала злість підступати під серце.

— Що ж це значить! — ревів Ведмідь.— Що вони собі думають? Чи забули про мене, чи, може, їм здається, що одною Вороною я маю бути два дні ситий? О прокляті звірі! Коли мені за хвилину не прийде від них страва, то клянуся, що завтра чуть світ вирушу до лісу й повидушую все, що в нім є живого, й одного хвоста не лишу!

Та минала хвилина за хвилиною, година за годиною, а страва не йшла. Надвечір уже Ведмідь не знав, що з собою зробити з голоду й лютості.

В такім настрої застав його Заєць.

— Що ти собі думаєш, що так пізно приходиш? Що я через тебе, такого комара, повинен цілий день голодувати? — закричав на нього Ведмідь.

Затремтів Засць, почувши Ведмежий крик і люті Ведмежі слова, та за хвилину отямився і, ставши на задні лапки перед Ведмедем, промовив як міг найчемніше:

— Вельможний пане! Не моя в тім вина, що так пізно приходжу. І звірі не винні. Нині, в день твоїх іменин, вони, ще вдосвіта зібравшись, вибрали для тебе нас чотирьох, і ми всі вітром пустилися до тебе, щоби ти, вельможний паночку, мав нині добрий обід.

— Ну і що ж? Чому ж так пізно приходиш і де останні троє?— запитав Ведмідь.

— Трапилася нам дуже погана пригода,— промовив Засць.— Гадаючи, що в лісі нема іншого пана, крім тебе, йдемо собі спокійнісінько стежкою, коли враз із укріпленого кам'яного замку вискочив величезний Ведмідь та й до нас.

«Стійте!» — кричить. Ми стали.

«Куди йдете?» Ми розповіли по правді.

«Го, го! — крикнув він.— Нічого з того не буде. Це мій ліс, і я не дозволю, щоб ви своїм м'ясом годували якогось приبلуду. Ви мої, і я беру вас собі на обід».

Почали ми проситися, благати, почали говорити, що нині твої іменини, що дуже негарно буде, коли

ти в такий день лишишся без обіду, та де тобі, й слухати не хоче.

«Я тут пан! — кричить.— І я один маю на вас право, і ніхто мені тут не сміє заперечувати».

І взяв нас усіх чотирьох до свого замку. Ледве-ледве я упросив його, щоб хоч мене одного пустив до тебе. Тепер, вельможний Ведмедю, сам поміркуй, чи ми винні в тому, що ти сьогодні голодував, і що тобі далі робити.

Почувши це оповідання, Ведмідь всю злість обернув на того нового суперника, що так несподівано став йому на дорозі.

— Це що за якийсь волоцюга непотрібний посмів сюди вдертися? — ревів він, дряпаючи землю пазурами.— Гей, Зайче, зараз веди мене до нього, я його розірву на дрібні шматочки!

— Вельможний пане,— мовив Заєць,— це дуже могутній пан, страшний такий...

— Що? Ти думаєш, що я буду його боятися? Зараз веди мене до нього, побачимо, хто буде дужчий.

— Вельможний пане, але він живе у кам'яному замку...

— Е, що там мені його замок! Веди мене до нього, вже я його дістану, хоч би він сховався на вершок найвищої сосни.

Провів Заєць Ведмедя до криниці та й каже:

— Вельможний пане! Велика твоя сила! Дивись, твій ворог, як тільки побачив, що ти наближаєшся, зараз утік і сховався у своєму замку.

— Де він? Де він? — кричав Ведмідь, оглядаючись навколо й не бачачи нічого.

— Іди й заглянь ось сюди! — мовив Заєць і підвів Ведмедя до криниці. Став Ведмідь над цямриною, глянув униз, аж там і справді Ведмідь.

— Бачиш свого ворога,— мовив Заєць,— як виглядає із свого укріплення?

— Я не я буду, коли його звідти не дістану! — мовив Ведмідь і як ревне на все Ведмеже горло вниз у криницю. А з криниці як відіб'ється його голос, ще удвоє сильніше, мов з величезної труби.

— А так! — скрикнув Ведмідь.— Ти мені ще загрожуєш? Чекай же, я тобі покажу!

Та й з цим словом Ведмідь бабах у криницю та там і втопився.

А Заєць стояв біля цямрини і дивився, поки звірячий ворог зовсім не потоне, а тоді скочив щодуху до звірів і розповів їм, яким то способом примудрився він позбутися Ведмедя і визволити їх усіх від тяжкого нещастя. Чи треба вам казати, яка радість запанувала у всьому лісі і як усі дякували Зайцеві за його вчинок.